

Кримінальна відповідальність лікарів за правопорушення: що треба знати стоматологу

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Резюме. У роботі представлено статті Кримінального кодексу України, якими регламентується відповідальність медичних працівників, зокрема стоматологів, за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків.

Ключові слова: кримінальний кодекс, службові повноваження, права медичного працівника, обов'язки медичного працівника.

Згідно з визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), «Здоров'я – це стан повного фізичного, душевного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби чи фізичних вад». Тому під охороною здоров'я розуміють сукупність заходів різних сфер впливу на здоров'я людини, у тому числі медичного та правового характеру, спрямованих на збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я кожної людини. Юридичним підґрунтям законодавства про охорону здоров'я є Конституція України й Основи законодавства України про охорону здоров'я [3, 5].

Згідно зі ст. 49 Конституції України «Кожний має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» [5]. Основи законодавства України про охорону здоров'я визначають права громадян, загальний порядок надання медичної допомоги, обов'язки та відповідальність медичних закладів і медичних працівників. Відповідно до ст. 80 Основ законодавства України про охорону здоров'я, особи, які винні в порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть не тільки цивільну та адміністративну, а і кримінальну відповідальність [3].

Нагадаємо, що адміністративна відповідальність – це специфічна форма негативного реагування держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, які скоїли ці правопорушення, повинні дати відповідь перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії й понести за це адміністративні стягнення в установлених законом формах і порядку. Цивільно-правова відповідальність – установлена законом негативна реакція держави на цивільне правопорушення, що проявляється в позбавленні особи певних цивільних прав чи накладенні на неї обов'язків майнового характеру. На відміну від названих форм відповідальності, кримінальна відповідальність – це застосування заходів впливу органів державної влади за вчинення діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України. Піддати людину кримінальному переслідуванню можна в тому випадку, якщо склад діяння чітко прописаний у кодексі й доведений у суді [1, 6, 7].

Водночас переважна більшість медичних працівників, незалежно від посади, яку вони обіймають, мають лише загальні уявлення про кримінальну відповідальність, установлену законодавством за правопорушення у сфері охорони здоров'я. Певна неობізнаність у даному питанні стосується й лікарів-стоматологів. Тому нашою метою стало вивчення видів кримінальної відповідальності медичних працівників, зокрема стоматологів, за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків.

Для виконання поставленої мети було проаналізовано текст Кримінального кодексу України з урахуванням статей, що стосуються відповідальності медичних працівників, а також розглянуто можливі обставини їх застосування до лікарів-стоматологів.

Усі злочини, за які медичні працівники можуть бути притягнені до відповідальності, ділять на три групи [2, 4, 8]:

I. Професійні медичні злочини.

II. Службові медичні злочини.

III. Злочини, за які медичні працівники притягуються до кримінальної відповідальності на загальних підставах.

I. Професійні медичні злочини – це злочини, пов'язані із професійною діяльністю лікаря. Нижче наведені професійні медичні злочини, внесені у Кримінальний кодекс України.

1. Неналежне виконання професійних обов'язків, що викликало зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 131):

- Неналежне виконання медичним працівником своїх професійних обов'язків унаслідок недбалого чи несумлінного ставлення до них, що викликало зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, *карається:* обмеженням свободи на строк від одного до трьох років або позбавленням свободи на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади або займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Те саме діяння, якщо воно викликало зараження двох чи більше осіб, *карається:* позбавленням свободи на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

Переважна більшість стоматологічних маніпуляцій здійснюється в амбулаторних умовах, крім того, лікар-стоматолог практично завжди має справу з пацієнтами, які не мають або не представляють результатів їх загального медичного обстеження. Саме тому головною умовою організації стоматологічного прийому є суворе дотримання правил асептики й антисептики, а також ставлення до кожного пацієнта як до можливого носія небезпечної інфекції.

2. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 132):

- Розголошення медичним працівником відомостей про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, або захворювання на синдром набутого імунодефіциту (СНІД) і його результатів, що стали їм відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків, *карається:* штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Безсумнівно, це стосується лікаря-стоматолога, який повинен бути обізнаний зі станом загального здоров'я пацієнта.

3. Незаконне проведення абортів (ст. 134):

- Проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, *карається*: штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням свободи на строк до двох років.
- Незаконне проведення абортів, якщо воно викликало тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої, *карається*: обмеженням свободи на строк до п'яти років або позбавленням свободи на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

4. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136):

- Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, якщо це викликало тяжкі тілесні ушкодження, *карається*: штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців.
- Ненадання допомоги малолітньому, *карається*: штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням свободи на строк до трьох років.
- Вище зазначені діяння, якщо вони викликали смерть потерпілого, караються: обмеженням свободи на строк від трьох до п'яти років або позбавленням свободи на строк від двох до п'яти років.

Незважаючи на те що стоматолог рідше, ніж представники інших спеціальностей, зустрічається зі станами, які безпосередньо загрожують життю, наведена стаття безперечно відноситься й до стоматологічної практики. Чимало гострих одонтогенних хвороб, особливо в дітей, можуть у короткий час призвести до тяжких наслідків, що загрожують життю (флегмона, медиастеніт, септичний стан тощо). Завданням лікаря-стоматолога є вчасно і правильно розпізнати такий стан і надати належну невідкладну допомогу або, при неможливості її надати, негайно спрямувати до відповідного спеціаліста.

Особливої уваги заслуговують також невідкладні стани, що можуть трапитись під час лікування (механічна асфіксія, набряк Квінке, анафілактичний шок тощо). Лікар повинен володіти необхідними знаннями та навичками надання невідкладної допомоги в подібних випадках, а кабінет повинен бути оснащений відповідними медикаментами, обладнанням та інструкціями.

5. Ненадання виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей (ст. 137):

- Невиконання або ненадання виконання професійних чи службових обов'язків з охорони життя та здоров'я неповнолітніх унаслідок недбало або несумлінного до них ставлення, якщо це викликало істотну шкоду здоров'ю потерпілого, *карається*: штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Такі самі дії, якщо вони викликали смерть неповнолітнього або інші тяжкі наслідки, *караються*: обмеженням свободи на строк до чотирьох років або позбавленням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Стаття більше стосується лікарів, які надають стоматологічну допомогу дітям. Проте інколи дитячий стоматолог при обстеженні та опитуванні дитини й батьків може першим розпізнати факти ненадання догляду за дитиною або навіть насильства батьків чи опікунів, про що необхідно повідомити соціальні служби.

6. Незаконна лікувальна діяльність (ст. 138):

- Заняття лікувальною діяльністю без спеціального дозволу, здійснюване особою, яка не має належної медичної освіти, якщо це викликало тяжкі наслідки для хворого, *карається*: виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням свободи на строк до трьох років, або позбавленням свободи на строк до трьох років.

Стаття є актуальною для стоматологів, особливо з огляду на те, що представники даної спеціальності чи не найчастіше серед лікарів займаються приватною практикою як приватні підприємці або організують приватні медичні заклади.

7. Ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст. 139):

- Ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником *карається*: штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або виправними роботами на строк до двох років.
- Таке саме діяння, якщо воно викликало смерть хворого або інші тяжкі наслідки, *карається*: обмеженням свободи на строк до чотирьох років або позбавленням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Основи законодавства України досить чітко регламентують випадки, коли лікар має право відмовити в наданні допомоги пацієнту (звісно, це не стосується ситуацій, які загрожують життю пацієнта), тож кожний окремий випадок мусить аналізуватися з урахуванням усіх наявних обставин.

8. Ненадання виконання професійних обов'язків (ст. 140):

- Невиконання чи ненадання виконання медичним працівником своїх професійних обов'язків, якщо це викликало тяжкі наслідки для хворого, *карається*: позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до п'яти років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням свободи на строк до двох років, або позбавленням свободи на той самий строк.
- Таке саме діяння, якщо воно викликало тяжкі наслідки в неповнолітнього, *карається*: обмеженням свободи на строк до п'яти років або позбавленням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

Знання й чітке дотримання законодавчо затвердженої кваліфікаційної характеристики професійного працівника є необхідною умовою роботи лікаря-стоматолога так само, як і лікаря будь-якої іншої спеціальності.

9. Порушення прав пацієнта (ст. 141):

- Проведення клінічних випробувань лікарських засобів без письмової згоди пацієнта або його законного представника, або стосовно неповнолітнього чи недієздатного, якщо ці дії викликали смерть або інші тяжкі наслідки, *карається*: обмеженням свободи на строк від трьох до п'яти років або позбавленням свободи на той самий строк.

10. Незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142):

- Незаконне проведення медико-біологічних, психологічних або інших дослідів над людиною, якщо це створювало небезпеку для її життя чи здоров'я, *карається*: штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням свободи на строк до чотирьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Такі самі дії, вчинені щодо неповнолітнього, двох або більше осіб, шляхом примушування або обману, так само якщо вони викликали тривалий розлад здоров'я потерпілого, *караються*: обмеженням свободи на строк до п'яти

років або позбавленням свободи на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Статті 141 і 142 певною мірою пов'язані між собою і стосуються також стоматологічної науки і практики. У стоматології так само, як і в інших галузях медицини, проводяться клінічні випробування певних лікувальних чи профілактичних засобів, а також нових методів лікування і профілактики стоматологічних захворювань. Належне оформлення необхідної документації, поінформованих згод, повне інформування пацієнтів про дослідження є необхідним елементом таких випробувань і наукових досліджень. Варто нагадати, що й у стоматології можуть виникнути тяжкі ускладнення некоректного лікування або застосування недостатньо апробованого методу терапії з утратою працездатності або вишкодженням загрози для життя пацієнта.

11. Насильницьке донорство (ст. 144):

- Насильницьке або шляхом обману вилучення крові в людини з метою використання її як донора карається: позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням свободи на строк до двох років зі штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян чи без такого.
- Такі самі дії, вчинені щодо неповнолітнього або особи, яка перебувала в безпорадному стані чи в матеріальній залежності від винного, караються: обмеженням свободи на строк до п'яти років або позбавленням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.
- Такі самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або з метою продажу, караються: позбавленням свободи на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

12. Незаконне розголошення лікарської таємниці (ст. 145):

- Умисне розголошення лікарської таємниці особою, якій вона стала відома у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків, якщо таке діяння викликало тяжкі наслідки, карається: штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років, або виправними роботами на строк до двох років.

Стоматологічне здоров'я людини значною мірою пов'язане з її загальним здоров'ям, тому лікар-стоматолог, як правило, володіє інформацією не тільки про стоматологічний статус пацієнта, а і про його загальні захворювання і проблеми, що зокрема фіксується в амбулаторній картці. Тому збереження лікарської таємниці, так само, як і належне зберігання медичної документації, є необхідною умовою стоматологічної практики.

13. Підміна дитини (ст. 148):

- Підміна чужої дитини, вчинена з корисливих або інших особистих мотивів, карається: обмеженням свободи на строк до п'яти років або позбавленням свободи на той самий строк.

14. Незаконне поміщення у психіатричний заклад (ст. 151):

- Поміщення у психіатричний заклад завідомо психічно здорової особи карається: арештом на строк від трьох до шести місяців або обмеженням свободи на строк до двох років, або позбавленням свободи на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Таке саме діяння, що викликало тяжкі наслідки, карається: позбавленням свободи на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

II. Службові медичні злочини – це злочини, пов'язані з невиконанням посадовими особами своїх службових обов'язків.

Ці злочини можуть стосуватись лікарів-стоматологів так само, як і представників інших медичних спеціальностей, тому вони також заслуговують уваги.

1. Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364):

- Зловживання владою або службовим становищем всупереч інтересам служби, якщо воно заподіяло істотну шкоду правам та інтересам окремих громадян, законом, що їх охороняє, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, карається: виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Такі самі діяння, якщо вони викликали тяжкі наслідки, караються: позбавленням свободи на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Такі самі діяння, якщо вони вчинені працівником правоохоронного органу, караються: позбавленням свободи на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Перевищення влади або службових повноважень (ст. 365):

- Перевищення влади або службових повноважень, тобто умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав чи повноважень, якщо вони заподіяли істотну шкоду правам та інтересам окремих громадян, законом, що їх охороняє, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, карається: виправними роботами на строк до двох років або обмеженням свободи на строк до п'яти років, або позбавленням свободи на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Перевищення влади або службових повноважень, якщо воно супроводжувалось насильством, застосуванням зброї або болісними й такими діями, що ображають особисту гідність потерпілого, карається: позбавленням свободи на строк від трьох до восьми років із позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Такі самі дії, якщо вони викликали тяжкі наслідки, караються: позбавленням свободи на строк від семи до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Службове підроблення (ст. 366):

- Службове підроблення, тобто внесення службовою особою в офіційні документи завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення документів, а також складання й видача завідомо неправдивих документів караються: штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Те саме діяння, якщо воно викликало тяжкі наслідки, карається: позбавленням свободи на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

4. Одержання хабара (ст. 368):

- Одержання службовою особою в будь-якому вигляді хабара за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабар, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища, карається: штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів

громадян або позбавленням свободи на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

- Одержання хабара у великому розмірі або службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням хабара, *карається*: позбавленням свободи на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.
- Одержання хабара в особливо великому розмірі або службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, *карається*: позбавленням свободи на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

5. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (ст. 319):

- Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах *карається*: штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням свободи на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.
- Та сама дія, вчинена повторно, *карається*: позбавленням свободи на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю на строк до трьох років.

6. Підроблення документів, печаток, штампів і бланків, їх збут, використання піддроблених документів (ст. 358):

- Підроблення посвідчення або іншого документа, який видається чи посвідчується підприємством, установою,

організацією, громадянином-підприємцем, приватним нотаріусом, аудитором чи іншою особою, яка має право видавати чи посвідчувати такі документи, і який надає права або звільняє від обов'язків, з метою його використання як піддроблювачем, так і іншою особою, або збут такого документа, а також виготовлення піддроблених печаток, штампів чи бланків підприємств, установ чи організацій незалежно від форми власності, так само як і інших офіційних печаток, штампів чи бланків з тією самою метою або їх збут, *караються*: штрафом до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням свободи на строк до трьох років.

- Такі самі дії, якщо вони вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, *караються*: обмеженням свободи на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.
- Використання завідомо підробленого документа *карається* штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням свободи на строк до двох років.

III. Злочини, за які медичні працівники притягуються до кримінальної відповідальності на загальних підставах – це злочини, які створені без урахування відношення до професійної медичної діяльності.

Висновок

Обізнаність в юридичній сфері є необхідною умовою медичної, зокрема стоматологічної, практики, оскільки вона не тільки дисциплінує медичних працівників, а й захищає їх від безпідставних звинувачень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право України / Під ред. Ю.П. Битяка. – Харків: Право, 2001. – С. 5–47.
2. Гревцова Р.Ю. Правові питання відносин між лікарем і пацієнтом / Р.Ю. Гревцова // Thegaria. Український медичний вісник. – 2007. – № 7–8. – С. 77.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (редакція від 31.12.2017 р. відповідно до Закону України від 14.11.2017 р. № 2206. ЗАКОН УКРАЇНИ від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ.).
4. Кримінальний кодекс України: Кодекс, Закон від 5.4.2001 № 2341-III (редакція станом на 12.1.2018).
5. Конституція України. Закон від 28.6.1996 № 254к/96-ВР (редакція станом на 30.9.2016).
6. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 272 с.
7. Правознавство: Підручник / Під ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 649 с.
8. Стеценко С.Г. Медичне право України: Підручник / С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, І.Я. Сенюта: під заг. ред. проф. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.

Уголовная ответственность врача за правонарушения: что нужно знать стоматологу

О.И. Коваль, П.Б. Коваль, Н.В. Биденко

Резюме. В работе представлены статьи Криминального кодекса Украины, которыми регламентируется ответственность медицинских работников, в частности стоматологов, за неисполнение или ненадлежащее исполнение своих обязанностей.

Ключевые слова: криминальный кодекс, служебные полномочия, права медицинского работника, обязательства медицинского работника.

Criminal liability of drugs for elimination: what the dentist should know

O. Koval, P. Koval, N. Bidenko

Resume. The article presents the laws of the Criminal Code of Ukraine, which regulate the responsibility of medical staff for non-fulfillment or improper performance of their duties.

Key words: the Criminal Code, official authority, rights of medical staff, responsibilities of medical staff.

О.І. Коваль – канд. мед. наук, доцент кафедри дитячої терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця,

навчається на юридичному факультеті Державного університету інфраструктури та технологій.

П.Б. Коваль – канд. мед. наук, заслужений лікар України, лікар-анестезіолог вищої категорії клінічної лікарні «Феофанія».

Н.В. Биденко – д-р мед. наук, професор кафедри дитячої терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, м. Київ, Україна.

Цикл ТУ «Рефлексотерапія та вибрані питання традиційної народної медицини в практичній стоматології» (13.05 – 17.05.2019)

Шановні колеги!

З 13.05 по 17.05.2019 кафедра стоматології (зав. каф., проф. Павленко О.В.), Інституту стоматології НМАПО імені П.Л. Шупика (директор, проф. Дорошенко О.М.), буде вдруге проводити єдиний в вітчизняній системі післядипломної освіти цикл Тематичного Удосконалення «Рефлексотерапія та вибрані питання традиційної народної медицини в практичній стоматології».

Згаданий цикл тематичного удосконалення має на меті розширення теоретичних знань та підвищення професійної майстерності лікарів-стоматологів всіх напрямів спеціалізації стоматологічної галузі – терапевтичного, ортопедичного, дитячого, загального та ортодонції, а знання можуть бути використані при наданні допомоги населенню різних вікових категорій – дітям, підліткам, дорослим.

Актуальність створення циклу обумовлена тим, що нетрадиційні, для вітчизняної стоматології, методи лікування, такі як рефлексотерапія (РТ), медитативні техніки, аутогенне тренування (АТ), йога-терапія, апітерапія, гірудотерапія отримали значне поширення в нашій країні та закордоном. Широка популярність їх обумовлена високою ефективністю і практично повною відсутністю шкідливої дії, відносною простотою виконання підготовленими спеціалістами, можливістю доповнювати або замінювати інші, зокрема фармакологічні, методи лікування.

Ці традиційні способи впливу на організм хворого надають можливість загального оздоровлення і підвищення резистентності органів порожнини рота до патогенних чинників.

Проте, для успішного використання згаданих методів в практичній стоматології, надзвичайно важливе повне розуміння принципу дії, показань, протипоказань і умов їх безпечного застосування.

Захворювання пародонту, слизової оболонки порожнини рота, твердих тканин зуба, поряд з проявами в порожнині рота, мають безумовний зв'язок з внутрішніми органами і системами організму. Отже, і підхід до їх лікування має бути однозначно комплексним.

Стоматологам необхідно вибудувати і здійснити заходи, спрямовані на послаблення дії патогенних факторів в порожнині рота, а також комплекс заходів, спрямованих на загальне оздоровлення і підвищення резистентності органів порожнини рота до патогенних чинників.

Крім виконання поставлених завдань в порожнині рота, стоматологам вже час вийти з порожнини рота (вибачте за гру слів). Стоматолог повинен вміти самостійно вирішувати завдання і за межами порожнини рота, враховуючи тісний зв'язок порушень в порожнині рота з усім організмом. Єдність його з точки зору анатомічної і фізіологічної об'єднує організм не тільки в здоров'ї, а й в патології.

Засвоєний на тематичному курсі матеріал надасть можливість лікарям грамотно поєднувати досягнення народної медицини та рефлексотерапії з класичною стоматологічною допомогою для покращення результатів лікування хворих на сучасному рівні.

По закінченні навчання, слухачі, які виконають програму циклу в повному обсязі, отримують посвідчення про підвищення кваліфікації встановленого державного зразка та їм будуть нараховані 10 балів в системі безперервної професійної освіти лікарів-стоматологів.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЦИКЛУ ТУ: «Рефлексотерапія та вибрані питання традиційної народної медицини в практичній стоматології»

Код		Назва розділу, теми
розділ	тема	
01		Рефлекторні методи лікування і знеболення в стоматології
		01.01 Теоретичні і практичні аспекти рефлексотерапії
		01.02 Рефлексотерапія стоматологічних захворювань
		01.02.01 Захворювання пародонту
		01.02.02 Захворювання слизової оболонки порожнини рота
		01.02.03 Захворювання губ
		01.02.04 Захворювання язика
		01.02.05 Карієс зубів
		01.02.06 Невралгія та неврит трійчастого нерва
		01.03 Рефлексаналгезія в стоматологічній практиці
02		Класичні практики йоги в аспекті стоматологічного прийому
		02.01 Що таке йога
		02.02 Походження і розвиток йоги
	02.03 Йога терапія	
03		Гірудотерапія стоматологічних захворювань
04		Ароматерапія стоматологічних захворювань
05		Раціональне харчування стоматологічних хворих
06		Апітерапія стоматологічних захворювань
		06.01 Мед бджолиний
		06.02 Прополіс
		06.03 Квітковий пилок і перга
		06.04 Маточне молочко
		06.05 Бджолина отрута
07		Психотерапія в стоматології
		07.01 Підхід до діагностики, психокорекції та психопрофілактики дезадаптації стоматологічних хворих
		07.02 Традиційні психофізичні практики і допоміжні засоби психотерапії в комплексному лікуванні, профілактиці і реабілітації стоматологічних хворих
		07.02.01 Медитативні техніки
		07.02.02 Аутогенне тренування
		07.02.03 Музикотерапія

Оскільки термін проведення навчання всього один тиждень (39 годин), рекомендуємо, в якості передциклової підготовки, ознайомлення з практичним посібником: «Сучасні аспекти профілактики, лікування та реабілітації у стоматології». – Бургонський В.Г., К.: 2016. – 472 с. – іл.

Куратор циклу, доцент кафедри стоматології Інституту стоматології НМАПО імені П.Л. Шупика, канд. мед. наук **Валерій Георгійович Бургонський**.
Адреса кафедри: м. Київ, вул. Пимоненка, 10-а, тел.: 044 482 08 41.

Заявки прохання направляти на ел. адресу: burchonsky@gmail.com, або Viber +38 067 9964062
Запрошуємо всіх бажаючих.

**International
Dental
Forum**

3-5 квітня 2019

МВЦ, Броварський пр-т 15, м. Київ, Україна

INNOVATIVE DENTISTRY FOREVER

**МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА СТОМАТОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛІВ
І СЕРІЯ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ТА БІЗНЕС ЗАХОДІВ**

ВКЛЮЧАЄ:

IDF EXPO

Виставка новітніх досягнень стоматологічної індустрії — матеріалів, обладнання, технологій. Пропонуємо спілкування з керівниками компаній, презентації новинок, трейд та демо зони

IDF CONFERENCE

Науково-практична програма за участю провідних фахівців стоматологічної індустрії. Конференції, семінари, майстер-класи, презентації відбуваються NON-STOP

IDF FOR BUSINESS

Низка ефективних бізнес-заходів, спрямованих на обговорення і вирішення актуальних питань галузі, за участю авторитетних експертів

IDF AWARDS

Конференція та конкурс. Визнання видатних досягнень в науковій та практичній роботі стоматолога

IDF ЦЕ:

- ✓ Якісний виставковий сервіс
- ✓ Індивідуальний підхід до учасників
- ✓ Комфортні умови для переговорів
- ✓ Цільову аудиторію відвідувачів
- ✓ Успішна реклама вашої компанії та продукції
- ✓ Байєрська програма

СЕРЕД УЧАСНИКІВ IDF 2018:

Організатори:

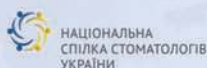
БА ІВСТП
ВСЕУКРАЇНЬКА АСОЦІАЦІЯ ІМПОРТЕРІВ
ТА ВИРОБНИКІВ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

За підтримки:

28-а Міжнародна
медична виставка
PUBLIC HEALTH

Тел: +38 (044) 496-86-45
e-mail: dentalforum@pe.com.ua

**Безкоштовні запрошення
на сайті dentalforum.com.ua
з промо-кодом EXP**

НОВИНКА

ПІДТРИМАЙТЕ ВАШИХ ПАЦІЄНТІВ НА ШЛЯХУ ДО ЗДОРОВИХ ЯСЕН

Рекомендуйте зубну пасту **ПАРОДОНТАКС КОМПЛЕКСНИЙ ЗАХИСТ ЕКСТРА СВІЖІСТЬ**, яка має 8 спеціально розроблених властивостей для підтримки здорових ясен та міцних зубів.**

У **4 рази**

краще
видаляє зубний наліт*¹

на **48%**

зменшує
кровоточивість ясен*¹

*Видаляє більше зубного нальоту після професійної чистки зубів та з подальшим чищенням зубів зубною пастою Пародонтакс, що містить 67% бікарбонату натрію, у порівнянні з використанням зубної пасти, що не містить бікарбонату натрію, протягом 24 тижнів, за умови щоденного чищення двічі на день.

**8 властивостей зубної пасти вказано на упаковці.

Література: 1. Data on file, GSK, RH02434, January 2015.

Інформація для медичних та фармацевтичних працівників, а також для розповсюдження в рамках спеціалізованих заходів з медичної тематики. Імпортер та уповноважена організація в Україні: ТОВ «ГлаксоСмітКлайн Хелскер Юкрейн Т.О.В.», Україна. Адреса: 02152, м. Київ, проспект Павла Тичини, 1-В. Тел. (044) 585-51-85, e-mail: oax70065@gsk.com. Торгові марки належать або використовуються за ліцензією групою компаній GSK. ©2018 група компаній GSK або їх ліцензіар.

Інформаційний матеріал CHUKR/CHPDX/0039/18. Дата виготовлення матеріалу: серпень 2018 р.